

**Izhaja**  
vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.  
Dopisi naj se izvolijo frankovati.  
Rokopisi se ne vračajo.  
Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

# MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

**Velja:**  
za celo leto 4 krone (2 gld.).  
Denar naj se pošilja pod napisom:  
**Upravništvo „Mira“ v Celovcu,**  
Vetrinjsko obmestje št. 26.  
Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XIX.

V Celovcu, 10. maja 1900.

Štev. 19.

## Šola in deželni zbor.

I.

K šolskemu razgovoru oglašil se je poslanec Gr. Einspieler, da ponovi zopet stare pritožbe Slovencev na Koroškem. „Jaz sem proti proračunu, in sicer iz tega vzroka, ker so ostale razmere v naši deželi, v kateri prebivata dva národa, še vedno pri starem. Ne bom ponavljal pritožb, ki so jih razlagali poslanci koroških Slovencev v prejšnjih letih, a zdi se mi, da je eden del koroškega prebivalstva še vedno brezpraven, da ima le dolžnost plačevati davke, a da od dežele nima upati podpor. V drugi današnji točki (o skladiščih) imamo predmet, ki je za to trditve glasna priča. Vzlasti pa glasujem proti proračunu, ker je v njem zapopaden tudi šolski zaklad. Glasujem proti proračunu, ker so šolske razmere ostale še vedno pri starem. Po izkazih šolske oblasti imamo sicer na Koroškem nad 80 utrakvističnih šol, a te-le šole so tako uravnane, da so enojezične, nemške šole, to se razvidi že jasno na spričevalih, ki imajo rubriko: slovenski jezik, a kvalifikacije v ti rubriki ni, ker se otroci v maternem jeziku ne poučujejo. Na teh utrakvističnih šolah so nameščeni učitelji, ki večinoma slovenskega jezika niso zmožni, zato je tudi nemogoče, da bi taki učitelji otroke poučevali v maternem jeziku. Zato imamo utrakvistične šole le na papirju, dejanski pa ne. Povzdiga národnega gospodarstva in temeljit pouk s pomočjo maternega jezika so pogoji obstanka vsakemu národu in ker se deželni zastop dozdej ni oziral na tirjatve zastopnikov večine Slovencev, bomo glasovali proti proračunu, svesti si, da se strinjamo s svojimi volilci.“

### Naši janičarji!

Oglašil se je tudi ljubeznivi naš nasprotnik M. Oraš p. d. Oštink v Dolu, ter je postavil svojo luč na nemškutarski mernik, da napada Slovence in slovenščino. Podamo tu njegovo „modrovanje“, s katerim se bomo pa sevé še pečali.

Človek res ne vé, kaj bi rekel k temu, da govori Slovenec tako, kakor je govoril Oraš: „Tako zvan slovenski jezik služi le v namen, da se ljudje sporazume med seboj. (Grafenauer: Sevé!) Zilani in Pliberčani so prisiljeni govoriti med seboj nemški, ker se ne morejo razumeti (!), zato koroškim Slo-

vencem ne preostaja družega, kakor uvesti nemški jezik. Če se želi slovenski jezik, potem bodo morali naši otroci le na Kranjsko ali na Spodnještajersko, dalje ne morejo. Če hočejo stariši otroku dobro, morajo tirjati, da se otrok nemški poučuje: pomisliti moramo, da imamo le 6 let šole za naše otroke, in teh šest let moramo porabiti, da postane otrok, kar ima postati. Vzemimo, da ima oče več sinov in je prisiljen, poslati jih naprej, kaj hoče storiti? Na Kranjsko in Štajersko ne more iti, ker ti ljudje že popred hodijo iz dežele, z nemškim jezikom more iz Koroške ven, in vrh tega je Korošec, kakor vsakteri drugi, zavezan dati sinove državi služiti, kakor drugi državljani, in vsakteri je obžalovanja vreden, ki pri vojaki ne zna nemški, zato prosimo oblast, da pusti razmere takšne, kakoršne so.“

**Opomba.** „Bauernzeitung“ in drugi luteranski listi so svoje ljudi dobro dresirali; naučili so se njenih fraz, kakor se je kos naučil pesmi: „O du mein lieber Augustin“; kje pri tem pamet ostane, ne vemo. Kajti če pameten človek trdi, da Zilan Pliberčana ne ume, pravimo, da se laže, otroci in norci na véasi tudi kaj povedo, kar se jim v greh ne more šteti, ker jim manjka pameti. Zakaj pa je Slovincem nemščine treba? Da morejo iz dežele ven! Ja, zato imamo menda otroke, da pojdejo vsi od doma, stari pa naj delajo doma sami! Kmetje! Kmet, nemškutar Oraš, vam tukaj pove en vzrok, zakaj vam primanjkuje delavnih močij. Mesto da bi se pečala doma s poštenim delom, misli naša ponemčena mladina, da je za delo prenobel; kdor nemški zna, mora v mesto, da bo gospod in gospa. Nemškutarija v naši šoli je eden vzrokov moralnega propada naše mladine, zato ne nehamo klicati: Proč ž njo, učite otroke ljubiti dom in stariše, popred ne bomo imeli pridnih delavcev in delavk več.

Že se v zastopih sliši ravno iz liberalnih strank klic, da bi bilo treba poslom omejiti prostost tako, da bi ne mogli iti, kamor jim drago (Freizügigkeit)! Mi nismo za tako nasilstvo, a blagodejno je omejevala doslej prosto gibanje poslov jezikovna meja; odkar smo pa Slovenci še pred desetere zapovedi postavili najnovjšo zapoved: „Uči se nemški“, začelo se je pomanjkanje delavcev tudi pri nas. Vsaktera nespamet sama sebe tepe, tako tudi ta.

\* \* \*

Orašu je v daljšem govoru dobro in krepko odgovarjal g. Grafenauer. Njegov govor prinesemo prihodnjič.

## Vzdramimo se, bratje Korošci!

(Konec.)

II. Vpliv nemškutarjev. Da se širi tako hitro nemški duh, vpliva tudi to, da nekateri zagrizeni nemškutarji skušajo pri vsaki priložnosti lupiti ljudem mlačnost ali mržnjo do slovenskega jezika, češ, kdor je Slovenec, ta ne bode nikdar kaj dosegel. In tako se pokaže, da kdor je le malo bolj gospodski, ta se že sramuje slovenskega jezika in tako zgine marsikateri, ki je bil prej še dober Slovenec. Zato pa potem lahko pravijo: saj ni več slovenščine na Koroškem, in če je, tako jo govori le kak zarobljen kmet.

Nadalje črnijo ti nemškutarji duhovnike, kajti dobro vedó, če vzamejo ljudem enkrat čut spoštovanja do duhovnikov, tako zgubijo tudi vero, in kdor vero zgubi, ta bo tudi svoj národ zatajil. Tako se je zgodilo nekje, ko je oblasten župan, zagrizen nemškutar, a sicer čisto pristnega slovenskega imena, oznanjal svoj evangelijski, češ, slovenskemu kmetu se mora vteptati nemščina v glavo in od f. . . . se morajo obrniti, potem bodo zveličani.

III. Požarne brambе. Nekaj posebnega so tudi požarne brambе. One so sicer same ob sebi gotovo koristne in imajo tudi lep namen, a neposredno se po njih razširja nemški duh. Povelje je nemško in bodi še v tako slovenskem kraju razun enega, kolikor se vem spominjati. Vrh tega se snidejo večkrat pri „kneipah“, kjer se govori le nemški, navdušujejo se za nemško stvar, in če se zbere več požarnih bramb na kakem shodu, tako se tudi tukaj pri priložnosti gladi pot nemškemu mišljenju. Tako se odtujijo slovenski fantje in možje maternemu jeziku.

Tako je tedaj z nami! Vedno hitreje gremo v gotov prepad. Premalo je národnega navdušenja, preveč pa mlačnosti in brezbriznosti. Da je večina naših rojakov tako malo prebujena, temu je vzrok, ker nič ne čitajo, posebno ker nimajo časnikov, iz katerih bi se marsikaj naučili ter se ogrevali za národno stvar. Časniki

## PODLISTEK.

### Slovenci pri sv. Očetu.

V Rimu, dné 29. aprila 1900.

Slovenci v Rimu! Dragi, povem Vam, to je bilo veselo! Kaj naj Vam vse poročam? Samo nekaj Vam bom vestno opisal: vsprejem naših romarjev v cerkvi sv. Petra. Pri drugih dogodkih nisem bil prisoten, o njih bo Vam že pisal kdo drugi s spretnejšim peresom. Danes smo bili tedaj pri sv. Petru in čakali na sv. Očeta. Došlo je mnogo ljudi. Prva mesta so imeli seveda romarji. Došli pa so: Slovenci (okoli 900 vseh vkup), Mažari (okoli 1500), Dunajčani (okoli 300), Belgijci (okoli 2000 do 3000) in Italijani iz južnega oddelka države. Ne vem za gotovo, koliko da je bilo vseh vkup v cerkvi, pravijo, da 25.000. Slovenci so stali na levi strani „konfesije“ ali groba sv. Petra; bili so v osrčju vseh romarjev; njim na levo čakali so Dunajčani, na desno Mažari. „V apsidi“, to je za altarljem, so stali Belgijci, v ostalej cerkvi pa Lahi. Ob 10. uri bil je napovedan vstop sv. Očeta. Ali treba je bilo čakati, in težko, težko smo ga pričakali. Okoli 1/4.12. ure je pa vendarle došel. Predno je vstopil, so zapeli Belgijci mogočno in lepo jednoglasno francosko papeževo himno. Komaj so jo končali, nastane hrup in vpitje v spodnjem delu cerkve.

To je bilo znamenje, da se je Leon XIII. pokazal. Res so ga prinesli visoko na prestolu skozi zakramentsko kapelo v Petrovo cerkev. Ljudje so

bili kar besni od samega veselja. To je bil čudnoslovesen pozdrav! V tako prisrčni sveti ljubezni pač le malokdaj bje človeško srce, kakor je bilo v tem trenutku vsem došleem. Mislil sem, da grmi po cerkvi, ko so vsi národi pozdravljali sv. Očeta, vsak v svojem jeziku. Prav počasno so ga nesli po sredi cerkve, ob desni strani „konfesije“ za altar. — Papež namreč vedno tako stoji na altarlju, da je vedno k ljudstvu obrnjen. — Spodaj ob stopnicah so ga pustili doli s prestola, da je pokleknil in pele so se lavretanske litanijs. H koncu stopi papež k altarlju, tako da so ga lahko videli po vsej cerkvi. Tamkaj je dal blagoslov. Koliko sem jih videl, katerim so od samega veselja solze lile po obličju. Da, toliko veselja ni moglo prenesti dobro slovensko srce. „Zdaj bi si dal kar glavo odsekati in hotel bi biti tukaj pokopan“, mi je rekel star, pa še čvrst gorenjski kmet. Ni prav vedel kaj bi izustil od samega veselja. Po blagoslovu stopi zopet sv. Oče z altarlja in bil je vsprejem romarskih vodnikov. Še nekaj: Sv. Oče ima tako močan glas, da so ga lahko slišali v dalekih mestih ogromne cerkve.

Kaj pa zdaj? Poslušajte: Med tem ko je govoril sv. Oče z raznimi voditelji, začnejo Nemci „Grosser Gott wir loben dich“. Šlo je, ali bilo jih je premalo. Komaj so končali, zapeli so Mažari svojo hvalno pesem. Peli so krepko, enoglasno in dobro; bilo je mnogo klerikov med njimi in zategadelj so res grmeli, ne peli, ker je bilo toliko krepkih moških glasov. Zdaj pa so začeli Slovenci peti, ne enoglasno, ampak v mešanem zboru na štiri glasove. Nastala je grobna tišina, ko so zapeli: „Kjer je Petra cerkev prava . . .“ itd. Po-

sebnó sopran je bil imeniten. Komaj so jo končali, zapeli so zopet Belgijci in nato Mažari. Ko so zadnji končali, vzdignili so Slovenci: „Ti o Marija“. Takoj so tudi Mažari eno Marijino zavpili in hkoncu so še Slovenci zapeli: „Že slavčki zrgolijo“ itd. Vsi prisleci so dali hvalo Slovincem. Še drugi dan so mi pravili razni gospodje, da so se Slovenci pri sv. Očetu res lepo pokazali.

Meni se je petje teh raznih avstrijsko-ogerskih národov čudno omililo. Kdaj ste že čuli, da bi se bili Slovenci, Nemci, Mažari, Francozi v eni cerkvi tako lepo zjedini. Kaj takega je mogoče le v Petrovi cerkvi. Kjer je sv. Peter, tam je prava cerkev, v kateri je edina rešitev. Sv. Oče, ta 90-letni starec, vleče vsa srca na se. Bodisi Slovani, bodisi Germani, bodisi Mažari, vsem govori le ena govoricca ljubezni. Le v sv. katoliški cerkvi je mogoče, da si národi složno podajo roke. Na ta dan smo videli in slišali, kaj je človeštvu naša cerkev. Bog daj, da bi naši rojaki prinesli mnogo tega vedno svežega katoliškega duha v našo krasno domovino in v njem ponovili in ukrepili vse rojake!

Ko so odpeli Slovenci zadnjo pesem, začuli so se zopet klici, kajti sv. Oče je vstal, da bi se povrnil v vatikan. Zdaj so ga nesli ob levi strani „konfesije“ mimo Slovencev. Dokler smo ga videli, smo vpili „Živio in Slava!“ — Bil je res lep dan. Ti dve urici, kateri smo prestali v cerkvi sv. Petra, bodete nam ostali vedno živo v spominu. Ta dan bil je romarjem najlepši, kar so jih preživeli v večnem mestu! — Srčen pozdrav Vam in vsem znancem!

Janko Arnejc.





## NAZNANILA.

Na Najvišje povelje Nj. c. kr. apost. Veličanstva.

### XXXIII. c. kr. državna loterija.

Za zasebne dobrodelne namene tustranske državne polovice.

Le-ta denarna loterija — edina v Avstriji postavno dovoljena — ima 16.514 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 410.200 kron.

Glavni dobitnik je:

**200.000 kron.**

Žrebanje je neprekljeno dne 7. junija 1900. leta.

Ena srečka stane 4 krone.

Srečke se dobivajo v oddelku za državne loterije na Dunaju I., Riemergasse 7, v loterijskih nabiralnicah, tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzojavnih in železniških uradih, v menjalnicah itd. Načrti za žrebanje za kupovalce srečk zastonj.

Srečke se dopošiljajo poštne prosto.

C. kr. ravnateljstvo za loterijske dohodke.

Oddelek za državne loterije.

V zalogi tiskarne družbe sv. Mohorja v Celovcu dobiti je v mali obliki molitev:

### Tri božje čednosti,

kakor so jih slovenski verniki na Koroškem povsod moliti navajeni. 100 iztisov velja 30 kr., po pošti prejetih 40 kr.

### Služba organista in cerkovnika

na Žihpolji se more takoj nastopiti, ker je sedaj službujoči k vojakom potrjen. — Več se izvé pri župnijskem uradu na Žihpolji.

### „Encijan-grenek“

(Encian-Bitter)

najboljše pomagilo za bolehen želodec in zoper influenco. „Zlata kolajna, Pariz 1898.“

**David Pichler, Celovec.**

Po pošti: ¼ litra 80 kr., ½ litra 1 gld. 50 kr.

### Tovarna za stolpne ure

**Rih. Liebing-a**

zapriseženega izvedenca in cenitelja c. k. trgovinskega sodišča na Dunaju in c. k. mestnega del. okrajnega sodišča Dunaj, XIII. okraj,

**Dunaj, XIII./10.**

Speisingerstrasse 66,

izdeluje izključno le stolpne ure za cerkve, mestne hiše, gradove, vojašnice, šole, tovarne itd. po najnovejši, najboljši sestavi in trdni izpeljavi, kakor vsakere poprave stolpnih ur. — Cerkvam in občinam dovoljujem tudi plačevati v obrokih.

### Pridnega učenca

iz krščanske hiše sprejme **Peter Merlin**, trgovec „pri zlati krogli“ v Celovcu.

Umetnijski zavod  
za  
slikarije na steklo.

**B. Škarda**  
v Brnu.

Odlikovani osemkrat  
s prvimi darili.

Poseben zavod  
za slikana  
cerkvena okna v  
vsakem slogu in  
vsaki izpeljavi.

Ceniki, proračuni, načrti in osnutki, kakor vsi strokovnjaški nasveti zastonj.

### Najizvrstnejši, priznано najboljši

jekleni plugi, z 1, 2, 3 in 4 lemeži, brane za travnike in blata, z verižicami in dijagonalne, poljske valjarje iz jeklene pločevine, sejalnice „Agrikola“, stroje za košnjo trave, detelje in žita, vile za seno, obračilnice za seno, patentovane sušilnice za sadje, zelenjavo itd. stiskalnice za vino in sadje ter za vse namene, mline za sadje in grozdje, robkalnice za grozdje, samo od sebe delujoče patentovane škropilnice za grozdje, grenkuljico in krvno uš „SYPHONIA“ premakljive štedilne peči, parnice za krmo

kmetijske stroje izdelujejo in pošiljajo v najnovejši sestavi

**PH. MAYFARTH in sodr.,** c. kr. izklj. priv. tovarna za kmetijske stroje, livarne in fužine na par.

Ustanovljeno 1872.

na Dunaju, II/1. Taborstrasse 71.

750 delavcev.

Odlikovana z čez 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnam na vseh večjih razstavah.

Ilustrovani ceniki in mnoga priznalna pisma zastonj. — Zastopniki in prekupci se sprejmejo.



### Mlatilnice

na ročno gonjo, vitle ali par,

vitle, da se napreže 1 do 6 živine. Najnovejša žitna čistilnice, trijerje, robkalnice za koruzo, rezalnice za krmo, rezalnice za repo, stiskalnice za seno in slamo, na ročno gonjo, stoječe ali na kolesih, kakor vse druge

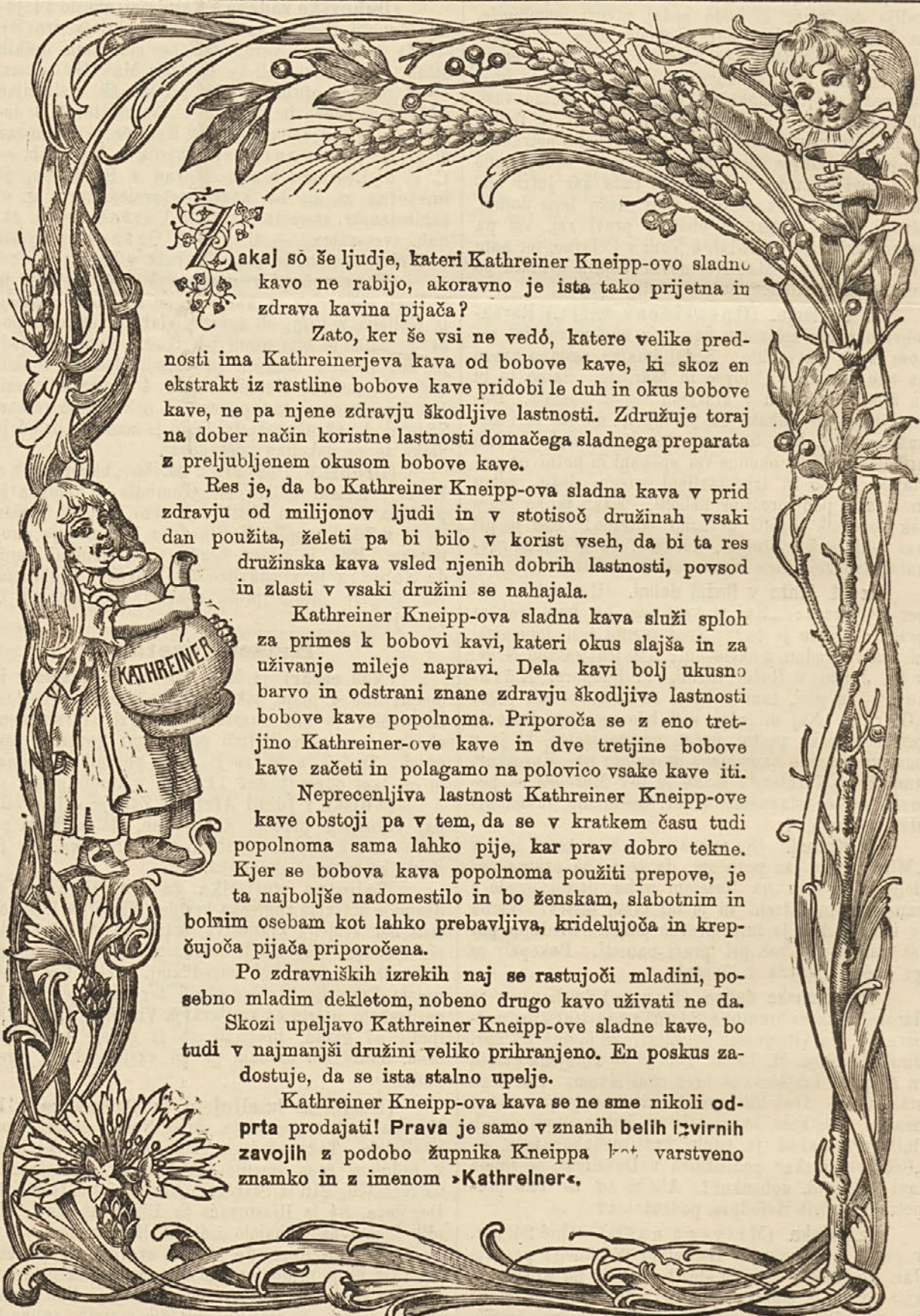
## Cenjena gospodinja!

Ne dajte si vsiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravi bobovi kavi, to je cikorija ali:

## kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri trgovcu: **Iv. Jebačinu** v Ljubljani.



Kakaj so še ljudje, kateri Kathreiner Kneipp-ovo sladno kavo ne rabijo, akoravno je ista tako prijetna in zdrava kavina pijača?

Zato, ker še vsi ne vedó, katere velike prednosti ima Kathreinerjeva kava od bobove kave, ki skoz en ekstrakt iz rastline bobove kave pridobi le duh in okus bobove kave, ne pa njene zdravju škodljive lastnosti. Združuje toraj na dober način koristne lastnosti domačega sladnega preparata z preljubljenem okusom bobove kave.

Res je, da bo Kathreiner Kneipp-ova sladna kava v prid zdravju od milijonov ljudi in v stotisoč družinah vsaki dan použita, želeti pa bi bilo v korist vseh, da bi ta res družinska kava vsled njenih dobrih lastnosti, povsod in zlasti v vsaki družini se nahajala.

Kathreiner Kneipp-ova sladna kava služi sploh za primes k bobovi kavi, kateri okus slajša in za uživanje mileje napravi. Dela kavi bolj ukusno barvo in odstrani znane zdravju škodljive lastnosti bobove kave popolnoma. Priporoča se z eno tretjino Kathreiner-ove kave in dve tretjine bobove kave začeti in polagamo na polovico vsake kave iti.

Neprecenljiva lastnost Kathreiner Kneipp-ove kave obstoji pa v tem, da se v kratkem času tudi popolnoma sama lahko pije, kar prav dobro tekne. Kjer se bobova kava popolnoma použiti prepove, je ta najboljše nadomestilo in bo ženskam, slabotnim in bolnim osebam kot lahko prebavljiva, krideljujoča in krepčujoča pijača priporočena.

Po zdravniških izrekih naj se rastujoči mladini, posebno mladim dekletom, nobeno drugo kavo uživati ne da. Skozi upeljavo Kathreiner Kneipp-ove sladne kave, bo tudi v najmanjši družini veliko prihranjeno. En poskus zadostuje, da se ista stalno upelje.

Kathreiner Kneipp-ova kava se ne sme nikoli odprta prodajati! Prava je samo v znanih belih izvornih zavojih z podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko in z imenom »Kathreiner«.